

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТО 8. ФЕВРУАРА 1886.

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 23.

УРЕЂУЈЕ А. ХАПИЋ.

Излази за време бављења позоришне друштве у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

БАЛКАНСКА ЦАРИЦА.

(Наставак.)

Станко, други Иванов син, први се појавља на позорници. Он говори сам са собом, очитујући своје незадовољство, што је приспљен, да своје младе данке троши под мрачним сводовима очевога двора. Жедни за чистим зраком и пустим ловом. Жељан је, да се понгра на добрим коњима, да угрму испече брава, да седне на меку траву; жељан састанка милих часа, жељан њеног анђелског гласа. — Он љуби — смртно љуби Данишу, прекрасну ћерку кнеза Петруна из Бериславца, те је тај монолог чисто заносит. Присутни се већ по њему могу домислити, куда ће Станко доспети, устраје ли на том путу. — Он се од једног пута реши, да пође у лов, те зове слуге и наређује им, да час брже све за лов готово буде: коњи, керови и оружје . . . У тај мах долази к њему старији његов брат Ђорђе, наследник Иванов, носећи више писама у руци. Изненађује Станка, пребацујући му, што се спрема у лов, док га важни послови чекају. Пружа му писма једно за другим. Станко их преко вође прима, те свако набада на копље, које већ беше узео, науман да у лов пође, а само своју особиту позорност сврати на цигло писмо, којим Скендер-бег штете помоћи у Ивана противу Турака, па би желио, да он писти ту војску под Кроју поведе. Као згранут од једног скочи са столице и стане певати неку заносну песму. Брат га узме корети и толико занос приписати његову ветрогонству. Станко се једи и приговара Ђорђу, да њему нема никаква дела у господству и да није кадар, ма ни од једне чаше; те додаје, да му ни сваколика Србија не би жудњу за властољубљем загасила. Даље употреби ову прилику, па окупи брата корети, што се беше верно за Латинку, као да нема у Црној гори виђенијих и гиздавијих племкиња. Именује му неке и нука га да се остави Латинке. — Ђорђе, да избегне том тугаљивом разговору, употреби мало мајсторије, па одврати брату, да он то из невоље чини, а да признаје, да би се среће могао машити и с неком зетском властелинком; али с једном само, а та је — Даниша, па се с позорнице уклони. — Станка је овакова изјава, као гром с неба, шинула и потресла. Страшно се љубоморство у њему разбуктило . . . Кличе као очајник, да прни гром пукне и да сруши до темеља Иванов двор. Срди се и виче на жене, на Данишу, — којој ваљда срцем и умом трепћу варнице с Балканске круне и љуто криви мајку, што му вратићем тад није засукала, кад га је родила и кад је Ђорђу дан пре дала, а две круне није имала. . . Он би све прегорео, али не може да прегори „цвијет, на који је као лептир пао, цвијет, с којега живот се пије, цвијет с ког меда ријека се лије! . . .“ За тим у страшно двоумље пада и пита: „Како ћу сада? . . .“ — У овом стању налази га Даница, која му доноси дарова од мајке кнегиње. Станко се обори на њу као срамљен; тура је од себе и грубо је кори. Даница се достојанствено држи и чуди се такоме послу! . . . Невина је, — па најзад склања Станка, да од ње штете опроштење за увреде. Јединим пољуштем руке сва се распра уталожила и сва ћа између њих.

легла. Станко вади из недара једну своју песму и Даници је дадне у аманет миље успомене. Но душа Станкова ипје чиста. Он моли Данцицу, да се уклони из двора и да се врати у своје Берславце, а Данцица, блага и невина радо пристаје на Станкову жељу, те му одговори, да сутра зором полази дома. Па и њој Станко каже, да би њега још сутра могла срећа у бој повести, ако га отац Иво спреми у Арбанију, да припомогне Кастроту против Турака. Данцица узвикне: „И ја ћу тамо!..“ Овај занос ватрене Црногорке утиша Станка, а она дубоким домољубним осећајем тешко жали, што није мушкарац, да се и она на Турке обори, па у то, што се Да-

нића с позориште макне, у то одмах уђе Станку војвода Дејан, као посланик државнога већа, и објави му, да је веће одлучило, уз приволу књаза Иве, послати тражену помоћ Скендер-бегу, и да је њега одабрало, да тој војсци буде предводилац; а међутим прибави му и то, да му је брат сјајну гозбу прпредпо у част његова поласка на војну. Станка је тај глас винуо к небу под облаке. Он ти већ повија пред собом Турке на буљуке, сече их и тамани и ретком славом своје чело круни. Дејан га тиша и светује, особито на темељу искуства, стечена у последњем рату, и упућује га, којим се најпоузданјим начином беру бојни лаворови. (Наставиће се.)

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Адријена Лекуврерова“. Драма у 5 чинова, написали Скриб и Легуве. Превео К. Н. Х.).

По успеху, који је „Адријена Лекуврерова“ пре две године овде и приликом првог приказа са Маријом Рајковићом у насловној улоги и приликом првог приказа са гошћом Милком Гргоровом имала, могло се унапред рећи, да ће од оно до ба ретко која сезона проћи без те драме, разуме се, ако се у персоналу глумачком нађе поле само позванија цриказивачица за насловну улогу. А како сад стоји баш има глумица једна, која је у сликању душевне борбе, бујне страсти и не-посредних осећаја права мајсторица, те је као створена за „Адријену Лекуврерову“. То је г. С. Вујићка. Као увек у улогама те врсте, тако је и ту Вујићка задовољила, а донекле и усхитила гледаоце. Са значајно исказаном просопонејом великоме Корнељу у четвртом чину изнудила је у пуном смислу речи — код наше публике већ не иде друкче! — изазив на отвореној сцени. — У осталим се улогама истакли: Д. Ружићка, као војводиња, Миљковић као Морис и Добриновић као Мишоне. — Приказ је текао лепо, само су антракти били мало подужи, јер је и — гардероба искала своје.

Г.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Ред позоришних представа.) У краљ. српском народном позоришту одређен је био овај репертоар: У среду 5. фебруара: „Грађанска смрт.“

Драма у 5 чинова, од Паола Бакомета, превео с талијанског Јубибратић. — У петак 7. фебруара: „Госпође и хусари“. Шаљива игра у 3 чина, написао гроф Фредро, превод с пољскога. — У недељу 9. фебруара: „Две сиротице“. Драма у осам сцена и шест чинова, с певањем, од Оксенфорда, превео Сава Петровић.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(Чаробна бележница. Шаљива игра у 4 чина. Написао Јанко Јурковић. Приказана је у народном земаљском позоришту у Загребу први пут 11. фебруара ове год.) (Свршетак.)

У трећем чину очекује се код Добровојевих Радославова посета, кога ће, разуме се, представити Миливој. Олга већ незна, шта да ради, — све спрема да му падне у очи, што чита, како црта, што свира, — и само цвеће, што сади. Ту долази и весела Арабела, која је Олгине пријатељица, и од ње дознајемо, да се њезин Артур поправио, те да јој с добра свога пише — псалме — „веома смешно“, „прометнуо се у трубадура и ударио у жиже најтајније сентименталности“. У том долази Миливој с Радославом, који буде дочекан веома пријазно, осёбито од Олге, те и нехотично распали жар њезине љубави, тако, да Олга остаје при ономе, како је поправила одговор на последњу задаћу: „Сада бих хтела, сада бих смела бити анђео твој.“

У четвртом чину Миливој последњи пут опомиње Артура, да се окане просити Олгу, али

он је већ о томе био натукуној Олгином матери те неодустаје. Увече је гозба код Добровојевих у славу Олгиног рођендана. Ту ће бити сви наши познати, и ту ће Артур Олгу јавно запросити. Али Миливој удеси да буде ту и — Арабела. Резултат се лако предвиђа. Артур поче Олги говорити о својим писмима, за која она наравно незнана. Као опарен устане и приђе Арабела, која му опет спомену писма, која је добила од њега, сад он опет то не разуме. У то приступи Миливој са „чаробном бележници“, разјасни Олгине језикословне „задаће“, и кад Артур виде шта је, извади бели рубац и покаже га Миливоју. Миливој га „пardonира“, те га не обрука, али и Арабела, којој се сад окренуо, остави га још у — нургаторији. Разуме се, да се по том славила зарука Радослава и Олге.

У овом сухопарном изводу наравно да немогмо показати оно, чим се „Чаробна бележница“ истиче над свима домаћима конверзационим играма, а то је управо Думас-овско-Сардуовска духовитост, живахност дикције, која управо чини радњу. Г. Јурковић је врло истинито и вешто ставио на ругло душевну празнину и блазираност тих сваковрених Артура, тих паразита „модерног“ друштвеног живота. Ова врлина францеске новије драматске школе, којом се одликује „Чаробна бележница“, извојштиће њој грађанско право на нашој позорници — ма да она има осетљивих недостатака у самом распореду градива. У том погледу главна је махна, да писац у првом чину приповеда, што се забиљо на игранци, место да нас је одмах у саму игранку међу његове учеснике увео. Тим би игра била добила пуно драматичкога ефекта, то би заплет био и интересантнији и живљи. Прва та погрешка кричаје другој, што писац за комад од 4 чина, мораде узети два чина за експозицију. Тим је радња развучева на штету драматском ефекту.

По нашем, дашто, немеродавном мњењу, морало се љубави између Радослава и Олге супротставити више и јачих препрека, него што их је налазила тек у снубљењу блазиранога властелина и у наклоности Олгине мајке према њему. Љубав без дражи, без запрека, нема интереса, а уз добричину оца Олгина, којега је Радослав првим својим бранитељским говором мого одушевити и занети, знамо већ у првом чину, да ће окретном Радославову пријатељу и Олгину братију Миливоју без муке поћи за руком, да избаци Артура „из седла“. Према том морали би се карактери и Олгина оца и Олге саме драгчије напртати.

Кад бисмо улазили у подробности, могли бисмо приговорити наглој јустификацији слуге Томка. По карактерном почетку имали смо право очекивати, да ће нас Томко веселити до краја, али

му писац не даде дugo да парадира са новим првеним овратником. Исто тако нам се чини, да је улога Катоне бледа и подкресана слика мадам — Котерете из Сардуових слика „Модерних Малограђана“. Но и гласовита дела гласовитих писаца великих народа нису без сваке махне, а „Чаробна бележница“ и оваква, кака је, вредна је нашега најбољега признања.

Општинство је било из почетка резервисано, — први чин је прошао тихо. Но кашње бивала је најња све то већа, а тако исто и повлађивање. У опште узвешти „Чаробна бележница“ примјена је повољно. У интересу наше књижевности ми бисмо се искрено радовали, када би г. Јурковић „пишарао“ још неколико глума, као што је „Чаробна бележница“, која безуветно има велику литерарну вредност.

Што се тиче приказивања, ту нам је најпре истаћи — запињање у улогама. Али то већ није таква реткост, као што је реткост онако живахна и промишљена игра, каквом се синоћ одликовао г. Фијан као др. Миливој. Ми нећемо погрешити, ако рекнемо, да г. Фијана невидесмо скоро тако на свом месту у конверзационој игри, као у „Чаробној бележници“. Уз њега се јуначки држала гђица Фрајденрајхова као Олга, особито у 3. чину било је право уживање гледати је. Она би се била такмица са г. Фијаном, да јој, спротици, служије. Г. Стојковић је као створен за Артура и по појаву и по кретању, само је требао да боље пази на карактеристику свога јунака. У разговору између осталог вели се, да је „афестирао у говору“, а г. Стојковић је у 7. призору I. чина учинио, што но Немци веле „Anlauf“ у ту карактеристику, али је после заплео, што је било на штету значаја улоге.

Господин Димитријевић морао је у Радослава улти пуно више живота и топлине, а гђица Стефановићева (Арабела) чини се, да није била пајбоље диспонирана. Од Аделе није се могло бити шта учинити — иначе је гђа Савић била добра мати, а г. Симић потрудио се, да бар маском надокнади скученост Шипманове карактеристике. Да, а господин Антон? Разуме се, да је био као створен Томко, па је мало и екстемпорисао на садањи — пасји страх.

У Загребу.

М. Б. П.

СИТИЦЕ.

(Страшно.) Глумац Бекман приповедао је једно вече својим друговима овако: Ви сте познавали славног глумца Н.? Знате како је био снажан и здрав. Помислите само, јуче је као здрав читав јео и пио са мном заједно, био је при добром апетиту, са свим при свести весео и шалио се, а данас са свим изненада — као што чујем — оженио се.

Издaje управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

27. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИЛАТИ 16

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 8. ФЕБРУАРА 1886.

С новом поделом улога први пут:

НОВИ ПЛЕМИЋ.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 5 ЧИНОВА, ПО К. А. ГЕРНЕРУ ПОСРБИО ЛАЗА ТЕЛЕЧКИ.

ОСОБЕ:

Манојло Безарић, трговац	Миљковић.
Фемка, жена му	Д. Ружићка.
Зорка } кћери му	Л. Хаџићева.
Мера } кћери му	М. Максимовићева.
Пратљача, кломфер, безарићев шурак	Ружић.
Ката, жена му	Ј. Добриновићка.
Јелица, кћи им	Д. Бандобранска.
Младен Веровић, први конториста код Безарића	Ђурђевић.
Омер Ружић, практиканат код Безарића	Добриновић.
Чика Спиридон, безарићев фактотум	Милојевић.
Поджупан Палковић	Лазић.
Север, син му	Марковић.
Мијат, шегрт пратљачин	В. Ђимитријевић.
Јован, слуга	Банић.
Марко, слуга	Васиљевић.
Жупанијски пандур	Петровић.
Жан, послужитељ	Кестерчанек.

Збива се: први чин у кући безарићевој, други, трећи и четврти чин у кући безарићевој и пратљачиној, пети чин у кући безарићевој.

У недељу 9. фебруара: „ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ“. Романтична драма у 5 чинова са предигром. По Виктор Иговом роману „Nôtre dame de Paris“ прерадила Шарлота Бирх-Пфајферка, с немачког превео Ј. Ђорђевић.

Улазнице се могу добити у писарницама позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 $\frac{1}{2}$ А СВРШЕТАК У 10 $\frac{1}{2}$ САХАТА.